

חדש בקרבי

קרן מלגות לחידושי תורה

מיסודו של
ר' שלמה מדמון ז"ל

בנשיאות
הרה"ג מרדכי יצהרי שליט"א

דבר המערכת

לזכור את העיקר

היה זה לפני כארבע שנים, כאשר התחילה כהונתו של הנשיא החדש בארצות הברית. נער צעיר, כבן שלוש עשרה שנים, שלח מכתב לבית הלבן ובו הביע את שאיפתו העמוקה: יש ברשותו מכסחת דשא משוכללת, ורצונו עז ביותר לטפל במדשאות הבית הלבן באופן חד פעמי...

במפתיע, המכתב זכה להתייחסות מאת יועצי הנשיא, ולאחר התיאום הנדרש נקבע הזמן שבו יוכל הנער לבוא למשך מספר שעות, ולעבוד עם מכסחת הדשא במדשאות הרחבות של הבית הלבן.

היום המיוחל הגיע, והנער הנרגש החל את עבודתו. והנה, בהפתעה שאינה צפויה, החליט הנשיא בכבודו ובעצמו לצאת מחדו עבודתו, ולהחמיא לנער על מלאכתו היסודית. בתיעוד שהתפרסם באותה תקופה, נראה הנשיא ניגש אל הנער השקוע במלאכתו, ומנסה לפנות אליו.

ברם, הנער היה שקוע יתר על המידה בטיפול בדשא, ולא שם לב אל הנשיא! הנשיא אף טפח על שכמו כדי להסב את תשומת ליבו, אך הנער נראה כמי שאינו מעוניין בהפרעות כל שהן...

רבים רבים התייחסו באותה עת למאורע מרתק זה, כיצד הנער שכל שאיפתו היתה לטפל במדשאות הבית הלבן, זכה להתייחסות מיוחדת מאת הנשיא בכבודו ובעצמו, אך הוא לא שם לב לכך. ואמנם, כיהודים המאמינים שכל דבר המתרחש בעולם בא ללמדנו מוסר השכל, עלינו ללמוד לקח מאלף מכך:

בימים הנוראים שבפתחם אנו עומדים, ניגשים אנו לפני מלך מלכי המלכים ומבקשים על השנה החדשה. נכון, חובתנו היא זכותנו היא לבקש על כל פרט ופרט בחיינו, אך אל לנו לשכוח מעיקר. אין להתעסק מדי בטפל, בעניינים גשמיים וחומריים - הטיפול במדשאות, ולשכוח מהתפילה העיקרית לפני ריבון העולמים: 'גלה כבוד מלכותך עלינו - מהרה!'

המערכת

מאמר פתיחה

הרה"ג יוסף בן דוד שליט"א
רבה של קרית עקרון

שפרו מעשיכם

שלבי עבודת התשובה השלימה

עייפות, שהיא התוצאה של העבירות, כי הן מתישות כוחו של אדם. ובלי מים שאין מים אלא תורה. דהיינו מתוך המצב הזה מגיע צמא לה' יתברך לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ועולה מעלה מעלה הרבה יותר מהיכן שהיה לפני החטא.

והשלב השלישי הוא לראות בעין טובה את עצמו, ואת מעשיו אשר עשה, כי באמת יש תקווה גם למעשים הלא טובים שעשה. כי אם אדם שב מאהבה, הרי זדונות נעשות לו כזכויות. ומה שהן נהפכו לו לזכויות, זהו בגלל שהם גרמו לו כמיהה וכיסופים לה', ובכך עשו הם מה שהזכויות עושים. כי עניין הזכויות הוא לקשר עצמו לה' יתברך, ופה הזדונות שגרמו לו ריחוק מה' יתברך, הבעירו את נפשו, וזה מה שהביא אותו לצמא גדול שגרם לו קירוב גדול לה' הרבה יותר מהזכויות.

ולכן לשפר מעשיו, וזה השלב השלישי והגבוה המביא את האדם לפסגת התשובה ולעילוי גדול אשר אין זוכים לו גם צדיקים גמורים.

והיא היא התשובה מאהבה שאותה ביקש הנביא! ועליה דורשת הגמ' ביומא פ"ו ע"א: 'אמר רבי חמא ברבי חנינא, גדולה תשובה שמביאה רפאות לעולם, שנאמר ארפא משובתם אהבם נדבה. רבי חמא ברבי חנינא רמי, כתיב שובו בנים שובכים, דמעיקרא שובכים אתם, וכתוב ארפא משובתכם. לא קשיא, כאן - מאהבה, כאן - מיראה. רב יהודה רמי, כתיב שובו בנים שובכים ארפא משובתכם וכתוב כי אנכי בעלתי ככם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה! לא קשיא, כאן מאהבה או מיראה, כאן על ידי יסורי'.

וזוהי התביעה מכל אחד ואחד מאיתנו, ובשביל עצמנו בלבד! כי הקב"ה חפץ חסד הוא, ובוודאי רוצה הכי טוב לבניו, והוא שהנביא מדגיש ואומר **ארפא משובתכם**, היינו לרפא את המשובות והמעשים אשר לא לה' המה. כי את העבר אפשר לתקן, והוא אם יביא האדם את עצמו לחרטה כל כך גדולה אשר תגרום לו להשתוקקות וצמא גדול לה', הנה תיקן את המעשים גופא!

וכן לחזור בתשובה שלימה לה' יתברך ולעזוב דרכו, ולהגיע לכמיהה וכיסופים מתוך הריחוק שהיה שם. וכאשר יעלה מעלה מעלה, לא יהיה בעצבות על מה שעשה, כי בעצם מה שהביא אותו הם דווקא מעשים אלו אשר נהפכו לזכויות.

זכנו ה' לשפר מעשיו ולראות בעין טובה את כל אשר נעשה תחת השמש, באופן שיביא אותו לתשובה מאהבה שבה זדונות נהפכים לזכויות, אמון כן יהי רצון.

תכתבו ותחתמו בספר החיים ובספר הזיכרון ובספר מחילה וסליחה וכפרה.

ראשית נברך את הקהל הקדוש כמסורת אבותינו, תכתבו ותחתמו בספר החיים ובספר הזיכרון. ונתחיל בשבח אכסניה, על המעשה הגדול והנפלא של עלון חשוב זה המביא לידי ביטוי את מסורת אבותינו הנפלאה. ואין לנו אלא לברכם, ראו ברכה בעמלכם, אמון כן יהי רצון.

המצוה הראשונה שבה אנו פותחים את השנה, היא מצות תקיעת שופר, שהרי עיקר היום הקדוש סובב סביב עניין תקיעת שופר. ומובא בפסיקתא דרב כהנא: 'שופר (על שם) שפרו מעשיכם. אמר הקב"ה, אם שיפרתם מעשיכם לפני הרי אני נעשה לכם כשופר הזה, מה השופר הזה מכניס בזו ומוציא בזו, אף אני עומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים'.

פירוש המלה שופר, הוא מעניין יופי. כי 'פת מראה' תרגמו 'שפירת חיזו', ושפרו מעשיכם פירושו, עשו את מעשיכם יפים, דהיינו, ראו והתבוננו במעשיכם ושפרו אותם.

ולכאורה, שתי תמיהות יש בדבר. האחת, הלוא ראש השנה עניינו הוא לעזוב את מעשינו, דהיינו לצאת מהרע אל הטוב. ויעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו וישוב אל ה'. ומה שעשה כבר, ישכח ממנו ויתחיל מחדש. זוהי מהות התשובה, ובה מתחילים עשרת ימי תשובה! ואם כן היה לו לומר שנו מעשיכם.

והשנית, כיצד אפשר לשפר את המעשים שעשינו כבר? הלוא את אשר נעשה אין להשיב, וכיצד אפשר לשפר מעשינו? ולו יהיה האדם הגדול בענקים, היוכל הוא לשנות את העבר, כי את אשר כבר עשוהו, מה לו לאדם בו? כי אם להתבונן מן העבר זהו בלבד מה שיכול האדם לעשות עם העבר, אבל לשנות את העבר, מי יוכל?

והגם שלפי פשוטו של עניין, הכוונה היא שפרו מעשיכם היינו שפרו מעשיכם לעתיד לבוא, הנה יובן באופן הדרש כי תכלית המעשה היא המשכיות שלו. דהיינו אם יהודי מקפיד על חינוך בניו, ובאחד מהם פועלת ההקפדה לטובה, ולשני לא, הרי תוצאות והמשכיות המעשה הם אשר יקבעו אם טוב הוא אם לא.

וכך, הרי ישנם כמה שלבים בעבודת התשובה. **השלב הראשון** הוא, יעזוב רשע דרכו. דהיינו ההכרה של כל אחד באשר הוא. ישנם עניינים שבהם מעשיו הופכים אותו להגדרת רשע. וצריך שיעשה חשבון נפש, ויגיע למרירות ונחמה על אשר עשה, ויאמר כי ניחם על מעשיו, ויעיד עליו יודע תעלומות כי לא ישוב עוד לכסלו.

שלב שני הוא, להתבונן באשר עשה כבר, ומתוך החרטה שהגיע אליה יבוא לידי כיסופים והשתוקקות לה' יתברך. והוא מה שאמר דוד המלך ע"ה: 'צמא לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועייף בלי מים'. כי דווקא מתוך ארץ ציה ומתוך

כיבוד אב בארבעת המינים

האם צריך רבי שמואל להקדים את אביו ולתת לו את האתרוג המהודר ביותר, או לא?

והגר"נ קרליץ זצ"ל הורה שהבן בודאי אינו מחויב לתת לאביו את האתרוג משום מצות כיבוד אב, ומכל מקום על צד המעלה ראוי ליתן לאביו את המהודר יותר. וכן הסכימו כמה פוסקים. ואילו פוסקים נוספים מסרו שהבן יכול לכתחילה ליטול בעצמו את האתרוג המהודר יותר ואינו צריך ליתנו לאביו אף על צד המעלה, ומכל מקום, אם בשעת הקניה היה בדעתו ליתן לאביו את האתרוג המהודר יותר ואחר כך נמלך ורוצה ליטלו לעצמו, בודאי אינו רשאי לעשות כן, שכבר זכה אביו באתרוג כשקנאו בשליחותו והבן חייב ליתנו לו.

וכעין זה יש שהורו כי אינו מחויב להראות לאביו את שני האתרוגים [אם לא נתכוון מלכתחילה לקנות עבור אביו את המהודר יותר], ואם האב מרוצה מן הפחות מהודר יכול ליטול לעצמו את המהודר. אבל אם ראה אביו את שני האתרוגים והוא חפץ במהודר יותר - אין זו מידת דרך ארץ שיסרב הבן לרצונו של אביו, ועל כגון דא אמרו חז"ל 'דרך ארץ קדמה לתורה'.

ובאופן נוסף יש לומר, שאם קנה את הפחות מהודר תחילה, וקנאו עבור אביו, ואחרי כן קנה את המהודר יותר עבור עצמו, בודאי יכול לעכב לעצמו את המהודר. אולם אם קנה את שני האתרוגים בבת אחת, ולא חשב בשעת הקניה איזה יהיה עבור אביו ואיזה עבורו, נמצא ששניהם שותפים בשני האתרוגים, שהרי קנה את שני האתרוגים בכסף שלו ובכסף שקיבל מאביו, ואין עצה איך יחלקו ביניהם את השותפות אלא על ידי גורל שיעשו ביניהם.

דמצה ולהרבות מעות צדקה, עיין שם. וכן ממש יש לדון בנדון דידן לעניין מצות כיבוד אב, דאדם קרוב אצל עצמו לעניין קיום מצות ה' יותר מכל אדם, ומכל מקום היכא דאיכא למיחש לזילותא לגבי אביו יש להקדים את אביו. בעניין זה נשאלו פוסקי זמננו שליט"א (כמובא ביישומע משה), ולהלן תמצית דבריהם.

יש שהורו על פי דברי השערי תשובה הללו, שלמעשה אם אביו תלמיד חכם ומהודר במצוות ראוי לתת לאביו את האתרוג המהודר ויטול לעצמו את הפשוט, אולם אם אביו אינו תלמיד חכם והיה קונה עבור עצמו מלכתחילה את האתרוג הפחות מהודר, אין הבן צריך לתת לו את היותר מהודר ויכול ליטול לעצמו.

והגר"ח קניבסקי שליט"א אמר שמן הראוי לספר לאביו דברים כהווייתו, והאב יחליט בעצמו אם ליטול לעצמו את האתרוג המהודר יותר, באופן שעצם הצעת הדברים לפני האב יש בה משום כיבוד אב, ואף אם מניח לבנו את האתרוג המהודר הרי הבן קיים בזה את המצוה המוטלת עליו.

ויש הסוברים שמצות כיבוד אב בודאי לא שייכת בנידון דידן, שהרי קיימא לן שיכבוד משל אב, ואם הבן מוותר על האתרוג המהודר יותר הרי זה משל בן ואינו מחויב בדבר. ומכל מקום אם האב מבקש מהבן שיוותר לו על האתרוג המהודר, יש בזה משום ביטול מצות מורא אב - אָם יסרב הבן, וראוי ליתן לו את מבוקשו.

בקרב הספק: האם הוא צריך לתת את המהודר יותר עבור אביו ואת הפחות מהודר יטול לעצמו, או שמצה ידידה עדיפא, ויטול לעצמו את ההדר ולאביו את השני.

כאשר חיפש בספרי הפוסקים פתרון לשאלה זו, מצא שכבר עמד בשאלה כעין זו ה'שערי תשובה'

(סימן תרנ"ח ס"ק י"ב), על אודות מה שכתב בעל שיי"ר כנסת הגדולה שאביו ז"ל העלה בדמים לולב אחד שקנאו גביר אחד להרב החסיד מוה"ר דוד הכהן ז"ל, ואמרו לו שלא היה לו לעשות כן מפני כבודו. והשיב: הרב החסיד גדול כבודו, אך במצות ה' אין חולקין כבוד לרב, דיותר קרוב אדם אצל עצמו לעשות מצוה שציווה הקב"ה משום אדם. ושבתוהו על התשובה הזאת, עכ"ל. ובשערי תשובה כתב על דבריו: ומכל מקום נראה כיון שהתחילו בכבוד הרב, אף על גב דבלח"ש (פ"ג דשקלים) הוכחתי שאין משוא פנים לגדול בדבר מצוה במקום שיד כל אדם שווה, שאני היכא דליכא כבוד התורה, מה שאין כן הכא דאיכא כבוד הרב דתמיר, וגם זילותא אית ליה בכהאי גוונא כו'. ומכל מקום אינו יכול למחות במי שהוא חזן במצות, דאיכא כבוד שמים

לחידודא

כאשר הלך לעולמו אחד מגדולי 'רבני' הרפורמים בגרמניה, ביקשו בני עדתו לקברו במקום מכובד בבית הקברות, בחלקת רבנים ונכבדים. מיד התכנסו עסקני הציבור לישיבה, ושנים מהם הלכו לשאול את דעתו של המרא דאתרא.

אמר להם הרב: 'אל תבואו בריב עם העדה הרעה הזאת. יקברוהו במקום שיקברוהו, ובלבד שיקברוהו'...

יש לחקור

- חיוב אכילת פת בסוכה בליל ט"ו בתשרי, נלמד מגזירה שווה ט"ו ט"ו מליל פסח. ויש לחקור האם לומדים מליל פסח שיש חיוב אכילה בליל ראשון דסוכות, כמו חיוב אכילה דמצוה בליל פסח, ולפי זה נמצא שהחיוב הוא באמצע האכילה, שנצרך דין אכילה בסוכה בליל ראשון דסוכות. או דילפינן מהתם דאיכא חיובא דמצות ישיבת סוכה בלילה הראשון כמו דאיכא חיובא דאכילת מצוה בלילה הראשון, ולפי זה אין החיוב בעצם האכילה דומיא דאכילת מצוה, אלא שחובה לקיים מצות 'תשבו' דישיבת סוכה בליל ט"ו, ולכן צריך לאכול, ועל ידי האכילה מקיים מצות ישיבת סוכה.
- בדין ברכת שהחיינו על לולב וסוכה, יש לדון האם הברכה היא על הציווי של העשייה, כדכתיב 'חג הסוכות תעשה', ובלולב יש לימוד בבניין אב שגם כן שייך הציווי הנזכר של 'תעשה' לגבי מצוה מן המובחר, או שהברכה היא על המצוה של 'בסוכות תשבו' ועל נטילת הלולב, אלא שיכול לברך על כך כבר בשעת העשייה כיון שיש לו שמחה של המצוה כבר באותה שעה.

אין הקב"ה מונה את הדפים - אלא השעות!

(פלא יועץ)

בשם אומר

הבית היהודי

הרה"ג יואב עובדיה ג'יבלי שליט"א

קורונה ושלוש בית

הקורונה - האם היא רק מגפה, או גם הזדמנות?!

לדאבוננו בעת הזאת, בעוד שהנגיף מסתובב בינותינו, בין השכול והכאב הפיזי והנפשי שהיו מנת חלקנו בתקופה האחרונה, היינו עדים למשפחות שנפרדו: ראשי בית אב מבודדים, וילדים סגורים בבתיהם כבית כלא (גם מלונית היא כלא, כלא מזהב שקשה לצאת ממנו...). ולפעמים, גם לאחר שיוצאים סוף סוף מבידוד לאורה, נופלים שוב פעם לבידוד ארוך יותר, בבחינת 'במחשכים הושיבני'...

אבל, אף על פי כן אנו אמונים על דברי חז"ל (ברכות ס' ע"ב) 'כל דעביד רחמנא לטב עביד', וכיהודים מאמינים חובה עלינו להתבונן מהי הטובה אשר השפיע השי"ת עלינו. **ובאמת**, אם נחקור אחר העניין נראה שבין כל הבידודים, התסמינים ותופעות הלוואי, מבליחה לה קרן אור שדוחה הרבה מן החושך... זו הזדמנות יקרה מפז לחדש קשרים, לפתח רגשות ולבנות בניינים!

במה דברים אמורים?

גזרה עליך ההשגחה העליונה **בידוד**! מילה כל כך קצרה, ולה משמעות כל כך מרגיזה ומלאה חששות. נכון, אין תפילות במניין, כולל, עבודה, משפחה, אבל יש לך את הקב"ה והמון זמן למחשבה והתבוננות! כעת זו ההזדמנות לבחון את החסרונות והליקויים בחיי התא המשפחתי, ובדרך כלל - כבמטה קסם - הנתק גורם לחידוש הקשר ביתר שאת. החיסרון מתעצם, הרגשות מתחדשים והגעגועים גוברים.

אין ספק שאם כל המשפחה בבידוד הדבר קשה עשרת מונים, הבית נמצא במצב של 'אחת למעלה ושבע למטה', ואתה מטפס על הקירות מרוב תסכול... ממש אנדרלמוסיה שליומה!

אבל עדיין, זהו זמן של נתק מהעולם החיצוני. מחקרים מראים שבזמני מצוקה ישנה אחווה מיוחדת, שונאים נהפכים לאחים ממש הקרובים זה לזה בלב ובנפש, אבל כל זה בתנאי אחד! **כלל ברזל!** שאתה מוכן לעזור בכל אופן וצורה כדי להקל על הצד השני. אכן, גם אם זה לא התחום שלך - זהו **מצב חירום!** ויותר מזה, זוהי **שעת מבחן!**

כך תוכל לראות האם האהבה המקננת בלבך היא אמיתית או אנוכית, וזו הזדמנות נדירה שחבל להחמיץ אותה, תקופה קצרה שיכולה לתקן תקופה ארוכה ומלאה מהמורות.

והיה רצון שנוכה לגאולה שלימה, בנחת ובהרחבה!

שולחן מלכים

הרה"ג יוסף צברי שליט"א
רב ומו"ץ באלעד

מפניני חכמי תימן על פרשיות החודש

טעם סמיכות פרשת האזינו לפרשת וזאת הברכה / מקור מעניין למנהג חנוכת הבית / הדיין שהתפטר ממשרתו באומץ לב

פרשת האזינו

'ובדבר הזה תאריכו ימים על האדמה' (ל"ב, ט"ז)
הגאון רבי חיים **כסאר** זצ"ל, בספרו 'קיץ המזבח', עמד על שאלה מעניינת בפרשתנו. שהנה, הלא פרשת האזינו נקראת בתורת שירה, ושירה מגיעה על דבר של שמחה ושבח לה'. אבל כאשר אנו מתבוננים בפרשת האזינו, רואים אנו שכולה תוכחות ודברים קשים, ואם כן יקשה - כיצד אפשר לכנות את כל התוכחות הקשות שנאמרו לישראל כ'שירה', שעניינה שמחה והודאה.

וביאר הרב, שלפיכך נאמר בסוף פרשת האזינו ובסוף כל התוכחות גם הזכרת שכן: **'ובדבר הזה תאריכו ימים'**, שכן בא משה רבינו ללמד את עם ישראל יסוד גדול, והוא שאמנם הושמעו כאן תוכחות גדולות וקשות אם תעזבו את דרך התורה והמצוות, אבל עליכם לדעת - שאין כל דברי התוכחות הללו אלא לתועלתכם, כדי שתלכו בדרך התורה והמצוות ותזכו לשכר בעולם הזה ובעולם הבא. ובדבר הזה, דהיינו בהליכה בדרכי השם, תאריכו ימים על האדמה. ולכן תלמדו את התורה ותזהירו בה את בניכם אחרים, כי הוא חייכם.

ומעתה מובנת הסתירה לכאורה, הנראית בפרשת האזינו, שכל כולה דברי תוכחה ודברי מוסר הקשים, אך נקראת ונכתבת היא בלשון ובצורה שירה, שענין השירה הוא שמחה שבח והודאה. והטעם נתבאר, דאמנם דברי התוכחה קשים לשמיעה בתחילה, אבל הם מובילים לדרך טובה, המלאה שכר טוב הצפון לצדיקים, ועל זה יש להודות ולשבח בלשון שירה.

הוסיף הגר"ח לבאר, שלפיכך נסמכה פרשת האזינו לפרשת וזאת הברכה, שבאו ללמדנו בסמיכות הפרשיות כי כל מטרת התוכחה בהאזינו, היא להוביל את ישראל בדרך התורה והמצוות - שהיא מקור השפע הטוב והברכה, ולכן הסמיכו את פרשת הברכה לפרשת התוכחה.

פרשת בראשית

'ויכל אלהים ביום השביעי' (ב', ב')

הגאון רבי **שלמה בדיחי** זצ"ל בספרו 'עולת שלמה' מצא רמז בפסוק זה לסעודת 'חנוכת (חנוך) הבית' הנהוגה בקהילות ישראל, וזאת

על פי הספר 'אגרא דכלה' בשם השאלות שכתב: 'כדאמרי אינשי הלול בתי כדכתיב ויכל אלהים, ובתנחומא הגירסא כילול בתי, והוא יותר נכון לראיית הפסוק ויכל, ע"ל. הרי שלמד מלשון 'ויכל', שעל ענין סיום היצירה ישנה איזו שמחה, כשם שיש בשמחת חתן וכלה, שלכן נקטו בה לשון 'ויכל', מלשון 'כלה'.

ועל כך מסיים הגר"ש וכותב: 'ומכאן סמך למה שנהגו לעשות סעודה בחינוך הבתים, שלא תנהג בו קלות ראש, שלא תאמר הואיל ומצוה להתענג בו ינהג בו שמחה, ותענוג בקלות ראש, רק יתנהג בקדושה ויגיל ברעדה, ואין להקל בשום מנהג', ע"ל.

'לא ידון' (ו', ג')

על הגאון רבי **מוסא חיים חג'בי** זצ"ל, בנו השני של הגאון רבי **חיים חג'בי** זצ"ל - אב"ד רבוע שבמחוז כולאן - מסופר (בספר מפעלי הצדיק) כי כאשר הגיע לארץ ישראל בזמן העלייה, בקשו למנותו כדין לרוב גדלותו התורנית, ולאחר שהפצירו בו נענה וקיבל את המשרה.

פעם אחת אירע, כי שניים מהדיינים חתמו על פסק הלכה בעניין גירושין, וביקשוהו שגם הוא יפסוק כמותם ושיתחום על הפסק.

רבי חיים לא הסכים, כיון שלדעתו פסיקתם אינה עולה יפה עם ההלכה. הללו ניסו ללחוץ עליו, ולומר לו שכאן בארץ ישראל לא תמיד אפשר לפסוק בדיוק לפי ההלכה, מחמת 'חוקי המדינה'.

אך רבי חיים לא הסכים לשנות ולו במעט מן ההלכה, וכאשר השאירו שני הדיינים לבדו בזמן ההפסקה, ניצל הוא את ההזדמנות וביקש ממונית שעברה במקום שתחזירהו למעונו.

כשחזרו שני הדיינים לאחר ההפסקה, נדהמו לגלות כי רבי חיים נעלם. מיד מיהרו לביתו ובקשו ממנו שיתחום על הפסק, ואף התרו בו כי יכול הוא בכך לאבד את מקור פרנסתו.

אולם רבי חיים עמד איתן בדעתו, ואמר: 'איני יכול לחתום על פסק דין שאינו כהלכה, ואם אין דנים דין תורה כהלכתו - איני רוצה לשמש עוד בדיינות'. ואכן, מאותו יום עזב הגר"ח חג'בי את עבודת הדיינות, וחזר לשקוד בתורה כמימים ימימה.

בנין נעורים

הרה"ג בועז משה שליט"א
משגיח בישיבת 'דרך חיים'

'תשובה שלימה' - משימה בת ביצוע!

מהי התרופה הפלאית למחלת הייאוש מעבודת השם?

החוטא במצוה מסוימת, עדיין 'שייך' הוא לאותה המצוה, שהרי חטאו מתמקד בבחינה מסוימת של המצוה, בעוד שבבחינותיה האחרות - שלא חטא בהן - הרי הוא עדיין נחשב 'שומר' ו'מקיים'.

נקודה זו מתבארת מתוך דברי הגמ' בחולין (צ"ב ע"א): שלשים מצוות קיבלו עליהם בני נח, ואין מקיימין אלא שלשה. אחת, שאין כותבין כתובה לזכרים. ואחת, שאין שוקלין בשר המת במקולין. ואחת, שמכבדין את התורה. וזה לשון רש"י שם: 'שאיין כותבין כתובה לזכרים', דאף על פי שחשודין למושב זכור, ומייחדין להם זכר לתשמישן, אין נוהגין קלות ראש במצוה זו כל כך שיכתבו להם כתובה. 'בשר המת', של אדם. 'במקולין', באיטליו, שאין אוכלין אותו בפרהסיא כל כך.

הגמרא עוסקת ב'בני נח' המצויים בדיוטא התחתונה של החטא, ועם זאת מחשיבה אותם 'מקיימין' את אותן המצוות שהם עוברים עליהן, שכן ישנה בחינה דקה באותן המצוות שבה אינם חוטאים, שהרי 'אין נוהגין קלות ראש במצוה זו כל כך'... ואין אוכלין אותו בפרהסיא כל כך...

כל אחת ממצוות השם כוללת איפה דרגות רבות, אשר כל אחת מהן נחשבת כמו 'חטא' בפני עצמו הניתן לתיקון ולכפרה.

בניגוד למבט השטחי, התשובה איננה תרגילי-קסם המגשים בבת אחת את שיא שאיפותינו הנעלות, ואין בכוחה לרומם את הדופק על דלתותיה בבת אחת לדרגת אמורא או תנא, או למדריגת אדם הראשון לפני החטא...

התשובה הינה תפנית חדה שבה האדם שב מדרכו, ומתחיל לחזור ולהתקרב אל ה', כל פסיעה - קטנה ככל שתהא - לכיוון זה, מוגדרת כ'תשובה שלימה' ביחס לדרגה הקודמת בה עמד!

התפקיד המעשי המוטל עלינו הוא, לעמוד מול המראה, להישיר מבט אל עצמינו, ולהכיר בדרגה הרוחנית האמיתית שלנו, זו הקיימת והנוכחית, ולהתאים לפיה 'תשובה' התפורה לפי מדותינו.

בטרם נקבל על עצמינו 'קבלות', נבחן בכנות את מידת היותן משימות סבירות וברות-ביצוע, שכן קבלות גדולות, שאינן ישימות, אינן אלא הונאה והשטאה עצמית, שסופה נפילה לזרועות הייאוש והחלדון.

תשובה המושתתת על יסודות יציבים אלו, רבים סיכוייה לצלוח, ועליה יבואו דבריו הנודעים של רב סעדיה גאון: 'כי האדם כאשר יסיים בעת תשובתו בלב שלם שלא ישנה, תהיה תשובתו מקובלת. ואם תשיאהו התאוה אחר כן לשנות, אין תשובתו נפסדת, אך ימחלו לו העונות שהיו קודם התשובה, ויכתב עליו מה שיהיה לאחריה. וכן אם ינהג המנהג הזה פעמים רבות, שישבו ואחר כן ישנה לחטא, אין כותבין עליו כי אם מה שאחר התשובה, כשתהיה בכל פעם דעתו שלימה ולבו טוב שלא ישנה (ספר האמונות והדעות מאמר ה').

שאלה: עשרת ימי התשובה העומדים בפתח, מצטיירים בעיני כאיום ממשי, מבט לאחור על מיושם של ימים אלו בשנים הקודמות לא נותן תקוות רבות, העסק די מוכר, תכניות... קבלות... החלטות... והכל נשאר כמו שהיה, וזה במקרה הטוב... האם יש טעם לנסות שוב, האם קיימת בכלל אפשרות להשתנות?

תשובה: בבואו של מרן החזו"א זצ"ל ארצה, היתה מצות השמיטה בשנת השבע כעין מצוה שכוחה, שכן בשמיטות הקודמות הנהיגו למכור את כל מקרקעי ארץ ישראל לגוי למשך שנה אחת, ולהפקיע בכך כביכול את הארץ מקדושתה. אחת מפעולותיו הנמרצות של מרן החזו"א זצ"ל באותן שנים היתה חידוש מצוה זו, ובהתאם לכך, התאמץ להקל על פי ההלכה בפרטי דינים מסוימים, ובלבד שיתרגלו העם בקיום המצוה, ותשתרש בקרבם. באותו הזמן, היו כאלו שלא הסכימו עם קולא מסוימת שלו, וערערו עליה בפומבי. מרן החזו"א זצ"ל פסל את גישתם, והתבטא בחומרא: בנוסח הוידוי של רב ניסים גאון נאמר 'את אשר החמרת הקלתי, ואת אשר הקלת החמרת', נקל להבין מדוע יש להתוודות על מה שהקלתי את אשר החמרת, אולם מה רע בכך שהחמרת את אשר הקלת? אלא, השיב מרן החזו"א זצ"ל, שישנם מקרים בהם הקולא באה לחזק את ידיהם של שומרי המצוה, ולתת להם את האפשרות לעמוד בכך, ואילו 'חומרא' עלולה לשמש 'הוכחה' שכביכול אין אפשרות מציאותית לקיים את המצוה כדון, ואין מנוס מלעקור אותה לגמרי... 'חומרות' כגון אלו, **חטאים הם**, ויש להתוודות ולבקש עליהם כפרה! ('מעשה איש' חלק א' עמוד ק"ח).

כיוצא בזה ניתן להמליץ על מצות התשובה, שכן מצוה זו מתוארת בתורה כדבר קרוב ובר השגה, **לא נפלאות... ולא רחוקה...** ובכל זאת נדמית היא לנו כדבר קשה מנושא, אשליה הנידונית מראש לכשלוך, וכל כך למה? אין זאת אלא עצת-היצר המשתדל ל'החמיר' בפרטי המצוה, על מנת להוכיח שכביכול אין אפשרות ריאלית לקיימה! הנטייה לייאוש מעבודת השם בכלל, ומעבודת התשובה בפרט, נובעת ממחשבה מוטעית לפיה נדרש מאיתנו לתקן את כל מעשינו ולהשתנות בבת אחת, ומכיון שכל ילד מובין שהדבר בלתי אפשרי, הרי שהמסקנא הבלתי-נמנעת היא, שמצוות התשובה אינה מצוה הנוהגת בזמן הזה...

על מנת לשרש תפיסה שגויה זו, עלינו להתבונן בדבריו של אבי אבות המוסר והיראה, רבנו ישראל מסלנט זצ"ל, אשר התייחס ישירות ל'חולי היאוש' ורשם עבודה תרופה פלאית: 'ולחולי היאוש, בראותו כי התאוה גדולה לפניו, ואין לך מחלה כמו היאוש, ידע האדם כי כל עבירה תתחלק לבחינות שונות... העבירה האחת תתחלק לבחינות שונות לפי מצב האדם ותכונות!' ('אור ישראל' מכתב ז).

הבשורה הגדולה שבפי הגר"ס זצ"ל היא, כי גם

הבריאות כהלכה

הרה"ג יחזקאל אסחייק שליט"א

ריבוי סוכר = התנהגות

היפראקטיבית

כיצד משפיע הסוכר על התנהגות הילד?

כהמשך למאמרים הקודמים, בהם עסקנו על סכנת הסוכר, נכון לצטט מדברי ספר ה'חינוך' במצוה קי"ז, 'שלא להקריב שאור או דבש':

'ובענין הרחקת הדבש נאמר אל הילדים רכים כדי לייסרם, שהוא סיבה לדמיון שימעט האדם מלרדוף אחר המאכלים המתוקים לחכו כמנהג הזוללים והסובאים ימשכו לעולם אחר כל מתוק, ולא יתן לבו כי אם אל המאכלים המועילים לגופו וצרכים למחייתו ושומרים בריאות איבריו. ולזה ראוי לכל בעל שכל לכון במזונו ושתייתו, לא לכוונת הנאת מישוש הגרון, עכ"ל.

מעבר לכך, עלינו לדעת כי הסוכר גם גורם לילדים להיות היפראקטיביים. ילד מקבל בוקר את כוס השתייה המתוקה וזה גורם לו להתנהג בצורה היפראקטיבית.

כיצד מתרחשים הדברים?

רמת הסוכר בדם עולה מהר מכיון שהסוכר המזוקק והמרוכז נספג בדם מהר מאוד, לאחר מכן רמת הסוכר יורדת מאוד מהר, ואז הילד חש שחסר לו דבר מה מבלי שהוא יודע מה חסר לו, ובעקבות כך הוא מתנהג בצורה היפראקטיבית. הוא מחפש משהו, אלא שאינו יודע לומר: 'חסרה לי רמת הסוכר הגבוהה שהיתה לי'. לכן חשוב מאד מעבר לכל מה שכתבנו לא לתת לילדים - בפרט לארוחת הבוקר - סוכר או מוצרים שמכילים סוכר.

כאשר נותנים לילד סוכריה, עלינו לדעת כי כמות הסוכר שהסוכריה מכילה אינה כגודל הסוכריה, אלא כפליים מגודלה, מכיון שהסוכר מכיל מים, ולצורך הפיכתו לסוכריה הוא עובר תהליך בישול, שבו המים מתאדים והוא מצטמק ומתקשה.

בנוסף, כאן המקום להזכיר שילדים רגישים הרבה יותר ממבוגרים להשפעתם המזיקה של צבעי מאכל וחומרים משמרים, ולכן הנוזק והסכנה גדולים יותר במשקאות ובממתקים למיניהם, שהסוכר, צבעי המאכל, והחומרים המשמרים, מצויים בהם בשפע.

לאחר כל זאת הנונו פונים בשם הורים רבים אל כל המחנכים ולכל אלו שמרעפים על הילדים הקטנים ממתקים: **אנא מכם, המעיטו!** אל תתנו למזיק לבוא אל גופם הבריא של ילדינו ולהשחיתו, וכל מי שבידו לעזור לכך עליו תבוא ברכת טוב.

מתוך הספר 'חיים בריאים כהלכה'.

להזמנת הריצאות ושאלות: 03-6187876.

פינת ההלכה

הרה"ג אהרן צדוק שליט"א
ראש בית ההוראה 'נזר ההוראה' ומח"ס שו"ת אהרן של חכמים

הלכות יום טוב ראשון של חג הסוכות ושמיני עצרת החלים בשבת

סדר התפילות

סדר התפילה הוא בהקבלת שבת כרגיל בכל שבת, ולאחר אמירת 'מוזמור שיר ליום השבת', ואמרים את מזמורי החג ומסדירין לאחריהם את התפילה [וכן הוא בשמיני עצרת שנה זו].

לאחר התפילה אומר 'ברכה מעין שבע', ואם טעה שליח ציבור והתחיל לומר קדיש מיד לאחר התפילה [הדבר יכול לקרות כשלא אמרו קודם לכן 'יום הששי' כנהוג], אם עדיין לא אמרו 'אמן' יהא שמה רבא, יאמר מיד ברכת מעין שבע, אולם אם כבר אמרו, יסיים את הקדיש בלא לומר תתקבל, ואז יאמר ברכת מעין שבע, ולאחריה קדיש תתקבל (שו"ת רבבות אפרים חלק ג' סימן שכ"ה).

הקידושים והסעודות

קידוש שנה זו לבילי יום טוב ראשון של החג וכן ליל שמיני עצרת, נאמר עם תוספת פסוקי 'יום הששי' לפניו, ובחתימת הברכה 'מקדש השבת' וישראל והזמנים' [וכן בכל תפילות היום, ובברכת ההפטרה שלאחריה], ואם לא הזכיר של שבת בחתימה, רק מקדש ישראל והזמנים, צריך לחזור שנית ולברך [כן דעת פרי חדש סימן תפ"ז ס"ק א', וכן פסקו בשתילי זיתים שם ס"ק ג', ומהרי"ך בסידור עין חיים דף ו' ע"ב]. וחכמי הספרדים עושים כאן סב"ל, יעויין כף החיים סימן תפ"ז ס"ק כ', וחזון עובדיה 'יום טוב' עמוד פ"ח].

יש האומרים שבבילי יום טוב שחל בשבת צריך לאכול עוד כזית פת נוספת בשביל השבת, כדי שלא לעשות מצוות חבילות חבילות, והעיקר הוא שיוצא בכזית אחד בלבד, כיוון שכל מעשה שנעשה בפעולה אחת ומכוון שבכך יעלה לו לשתים מצוות, אין בכך משום עושה מצוות חבילות חבילות [ויש להאריך בזאת ואין כאן מקומו]. ולכתחילה כיוון שהצורך לאכול פת שיעור כביצה כפי שהוא בכל סעודות שבת ויום טוב (שולחן ערוך סימן רצ"א סעיף א'), נמצא שבלאו הכי אוכל כמה זיתים (מה גם שצריך לאכול שיעור זה בכל סעודה מסעודותיו אפילו של חול, משום נטילת ידים בברכה, שולחן ערוך סימן קנ"ה סעיף ב').

אף חג שמיני עצרת - שמחת תורה, חל השנה ביום השבת, ועל כן יש ליתן את הדעת לכך שצריך לקיים את מצוות סעודה שניה שהיא סעודת שחרית קודם חצות היום, שעד לזמן זה הוא זמנה כאשר הצורך לסעוד סעודה שלישית [לעומת שאר ימים טובים שכל היום זמנה], וכאן מפאת שחל ביום השבת יש שלש סעודות. ועל כן יראו להקדים את התפילה ולקצר בפיוטים או שיעשו בכל דרך אחרת, כדי שייסיקו לאכלה בזמנה [ויש לתת שים לב לדבר, כיוון שהשעון הוא של חורף].

יהי רצון שזוכה לקיים השנה את מצוות נטילת לולב בזמנה כדיתה, ביום טוב ראשון של חג בבית מקדשנו ותפארתנו.

אם ארבעת המינים מוקצים הם

אתרוג אינו מוקצה בשבת, הואיל וראוי להריח בו ולהניח ממנו (הגהת שולחן ערוך סימן תרנ"ח סעיף ב', ולא השמיטו שתילי זיתים שם, ואדרבא ביארו שם בס"ק ה'). ויש הסוברים שכיום שאין רגילין להריח בו, הרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס, שאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו ומקומו [ולשפלות דעתי מה בכך, עצם זה שניתן להלכה לממש את שימושו בהרחה, ואדרבא לברך עליו ברכת הנותן ריח טוב בפירות, מדוע יהיה בו דין מוקצה, בפרט השנה שעדיין לא נטלו למצוותו]. ושאר המינים: לולב, הדס וערבה מוקצים הם ואסור לטלטלן ביום השבת.

והדברים אמורים בשבת רגילה שבתוך ימי החג, אולם השנה כיוון שיום טוב ראשון של חג הסוכות חל בשבת, נמצא שבשבת זו האתרוג אותו ייעד לצאת בו בימי החג, עדיין לא נאסר בהנאה, כיוון שהזמנה לאו מילתא, ולכן אם ירצה לאכלו או לעשות בו שאר שימושים, הדבר מותר (שולחן ערוך סימן תרנ"ג סעיף ב'). וכן מטעם זה יהיה מותר לו לטלטל את ההדס ולהריח בו, כיוון שעדיין לא הוקצה למצוותו.

כל פסולי האתרוג מצד זמניו, כגון פסול הדר וחסר הרי הם כשרים בשאר הימים, כמו שנאמר 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר'. היינו ולקחתם - לקחה תמה שלא יהיה בה חסרון, הדר - שלא יהיה פסול מראה וכדומה, הינן רק ביום הראשון ולא בשאר ימים. ועל כן השנה שכאמור אין מצוות נטילה מן התורה, יכול מצד הדין לרכוש לעצמו אתרוג שנמצא בו חסרון בגופו, שנחסר מהשכבה הפנימית, או שנפל עוקצו וכדומה או שיש בו פסול הדר כגון שיש עליו נקודות שחורות, שכשר הוא ויכול אף לברך עליו לכתחילה (כך עיקר למעשה כיוון שדעת רבינו הרמב"ם ומרן להכשיר, ומחלוקת הראשונים הינה בגוף המצוה, ואכמ"ל). וכן הוא הדין בשאר המינים, כגון לולב שנחלקה תיומתו, כפוף, נסדק (הימנקה), נקטם ראשו, יבשו רוב עליו וכו', הדס שנקטם ראשו וכו', ערבה שנחסרו עליה וכו'. ויש שהעירו שנכון שלמצוה מן המובחר משום 'זה אלי ואנוהו' יראה ליטול ארבעה מינים, שאין בהם את החסרונות הנזכרים. ואם אינו ניכר הפסול נראה שאין בדבר חסרון זה.

וכל זאת בפסול מחמת זמניו, אולם פסול שבגוף האתרוג, כגון שהוא מורכב, או שהוא אתרוג שיש בו איסור אכילה משום ערלה או שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות כדן, כיוון שהוא פסול בעצם, אסור ליטלו אף בשאר ימים לכל הדעות. וכן פסולי שאר המינים שהוא בעצמות הדבר, כגון הדס שאינו משולש (שוטה), ערבה שנשרו רוב עליה (עין משנה ברורה סימן תרמ"ז ס"ק י'), וכן אם חסריים הם בשיעורן, כל אלו פסולין כל שבעה.

יכול לאגוד את לולבו עם שאר מיניו במוצאי שבת של יום טוב ראשון.

במסגרת מוכבדת זו נסקור בעזרי"ת מקבץ הלכות בעניינים הנוגעים לשנה זו, בה חלים יום טוב ראשון של חג הסוכות וכן חג שמיני עצרת - שמחת תורה ביום שבת.

נטילת ארבעת המינים

השנה אין אנו מקיימים את מצוות עשה של נטילת לולב מן התורה, כיוון שיום טוב ראשון של החג חל ביום השבת, לעומת שאר ימי החג שמצוות נטילת לולב בהם הינה מדברי סופרים - תקנת רבן יוחנן בן זכאי (מסכת ראש השנה פרק ד' משנה ג'). והיות והדבר כך ישנן מספר השלכות הלכתיות הנוגעות דווקא לשנה זו.

בשנה בה חל יום טוב ראשון של החג באחד מימות השבוע, יש הסוברים שמכיוון שמצוות עשה של נטילת לולב ביום הראשון הינה מן התורה, על כן צריך לשלם קודם החג עבור קניית ארבעת המינים על ידי כסף מזומן דווקא, שהוא קנין מן התורה, ואין מספיק שנעשה הדבר על קנין משיכה, היינו שנוטל הקונה מיד המוכר את ארבעת המינים. היות שנמצא על ידי כך, שנעשה קנין מדברי סופרים למצוות עשה שמן התורה, ואינו מועיל לצאת ידי חובה בכך. ש'מצוות (כסף מזומן) קונות מן התורה, ומשיכה תיקווה חכמים. ועל כן גם לא ניתן לשלם קודם החג בהקפה, אם התשלום בפועל נעשה לאחר החג, כגון באמצעות צ'ק דחוי, כרטיס אשראי וכיוצא בזה (יעיין שערי תשובה סימן תרנ"ה, ומשנה ברורה שם ס"ק י'). אולם השנה שאין אנו יוצאים ידי חובת נטילת ארבעת המינים מן התורה כאמור, אפשר לשלם באופנים הנזכרים והדומה להם, ולצאת ידי חובה לכתחילה בנטילת ארבעת המינים.

וכמו כן השנה אין עיכוב ביציאת ידי חובה ב'לולב השאול', שנאמר 'ולקחתם לכם ביום הראשון', 'לכם משלכם' והיינו רק 'ביום הראשון'. וכיוון שנטילת הלולב השנה אינה נעשית ביום הראשון, על כן יכול לתת לבנו הקטן לנענע בארבעת המינים שלו בכל ימי החג. וכן ניתן לרכוש מילדים קטנים המוכרים את כל מצוות ארבעת המינים, אף שאין הם מוכרים סחורה של אדם גדול, (שאלו הקנין נעשה באמצעות הגדול, שהקטן נעשה כמו שאינו), כמו ששכיח שילדים קוטפים ערבות ממקומות הפקר ומוכרים אותם לציבור לצאת בהם ידי חובת מצוות ארבעת המינים, שכיוון שהשנה מצוות נטילת לולב הינה מדברי סופרים יש קנין לקטן בכך, רק שצריך לוודא שאינו מן הגזול (עין היטב משנה ברורה סימן תרמ"ט ס"ק ח', ל').

וכן השנה בכל ימי החג יכול ליטול לולבו של חברו שלא בידיעתו, על מנת לצאת בו ידי חובה, גם אם לא נטל רשות ממנו (הגהת שולחן ערוך סימן תרמ"ט סעיף ה'), שנוח לו לאדם שתתקיים מצוה בממונו. אולם אם חברו נמצא בקרבת מקום צריך לבקש ממנו בפירוש, שאין סומכים על החזקה במקום שאפשר לברר. וכן שלא יוציא את ארבעת המינים מהמקום בהם הם נמצאים (משנה ברורה שם ס"ק ל"ד). ואם יודע בו שמקפיד הוא בדבר, אסור לו ליטלם ללא רשות מפורשת.

רעיא מהימנא

שרידים לדור דעה היו רבני יהדות תימן בדור האחרון, אלו שנולדו וגדלו בתימן אך זכו לעלות לארץ הקודש ובה שימשו במשרות תורניות והרביצו תורה לרבים. תלכם

הגדול, למרבה הצער, אינו ידוע לרבים, ומילוי החסר נעשה באופן חלקי בלבד, בכתיבה על תולדות חייהם והליכותיהם בקודש.

אחד מהם היה הגאון רבי מאיר צובירי זצ"ל, רבה של גדרה. הוא היה תלמיד חכם שהתעטר בכתר תורה ובכתר שם טוב, דמות רבת הוד קדומים שהותירה אחריה מורשת מופארת. בימים אלו זכו

בני משפחתו ומוקיריו להנצחת זכרו בספר 'רעיא מהימנא', בו מתוארים בלשון עשירה חייו ופעליו הרבים, מאז לידתו בתימן ועד פטירתו בגדרה לפני עשרים וחמש שנה.

הספר פותח בסיקור על תולדות משפחתו ושרשיה בעיר צנעא שבתימן, בה גדל וקיבל תורה מפי גדולי הרבנים, עד שכשהגיע לפרקו נשא את בתו של הראב"ד הגאון רבי יחיא יצחק הלוי זצ"ל. כבר בתימן התמנה כרב בית הכנסת 'חג'אג', מינוי שעליו סמכו את ידיהם רבני העיר. לימים עלה לארץ ישראל, ובה נדד מהמעברה לעיר הקודש ירושלים ומשם לגדרה. בתחילה כיהן כרבו של 'כפר עוורים' ועם זאת פרש את מצודתו על כל האזור, עד שהתמנה כרבה הראשי של גדרה.

פעולותיו התורניות רבות היקף היו, החל מואימוץ יישובים והשקעת מאמץ רב בפריחתם התורנית, הקמת ישיבת 'אור ציון' לזקנים עמלי תורה, הקמת 'חברא קדישא' לבני עדות המזרח במקום, ועוד. הכל נעשה בדרכי נועם ובמידות נאצלות, ועם זאת - כאשר ראה צורך בכך ידע לעמוד בפרץ ולגדור גדר בכל הנדרש.

בספר, שיצא לאור בעריכת מכון 'קורות', מובאת גם אסופה מדברי תורתו, בהלכה ובאגדה, וכן מאמרים מרתקים מבני המשפחה, אחיו וצאצאיו, המאירים באור יקרות את דמות דיוקנו. יש באור זה בכדי להאיר עבור הקורא את נתיבות חייו, לצעוד בדרכיו וללמוד מהליכותיו בקודש.

במדור זה בעזרת ה' תתפרסמה סקירות קצרות על ספרים שונים, קדמונים ובני זמננו. מחברי ספרים המעוניינים לפרסם את ספרם במדור זה, אנא יצרו קשר עם המערכת.

היכי תמצוי?

- מהיכן לומדים שאין זו דרך ארץ לשבוע מבשר? **תשובה:** 'בתת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם בבוקר לשבוע' (שמות ט"ז, ח').
- מי בא ברוח מזרחית ויצא ברוח מערבית? **תשובה:** הארבה, בא ברוח הקדים שהיא רוח מזרחית, ויצא ברוח ים שהיא רוח מערבית.

ושמחת בחגה

מסירות הנפש למצוה וההצלה על ציונו של הצדיק

בחור אחד, בלי ידיעת הוריהם, והלכו לאותו המקום שבו מצוי עץ הערבה כדי לקטוף משם ערבה, למרות הסכנה בקנה. שלום התאמץ ופעלה על העץ, חתך ממנו ענפי ערבה והפילם לארץ, ונחרבו שנשאר למטה אסף במהירות הנזק את הענפים וקרא מן המקום. אבל שלום, לאחר שגמר לחתוך מן העץ ורצה לרדת, ראה לפניו דמות ילד קטן ועיניו פועי חתול. הוא נפל מןמחמתו לארץ, והרגיש דקירה בעינו. למרות הקאב בעינו, שמרו הוא ונחרבו את הדבר בסוד ולא גלו לאיש, ושלום עצמו התייסר בשתיקה כל החג.

אחרי שמחת תורה גלה זאת שלום לאביו, וספר לו מה שקרה לו על שפת הנחל, כשהלה להביא ערבה לצבור בערב סכות. אביו היה בטוח שרק להשתטח על קבר הצדיק רבני שלום שבזי זיע"א, היא התרופה הבדוקה, ולכן לקחו אביו והלה עמו לתעיו, לקבר הצדיק.

אביו היה איש עשיר, וכשהגיע לתעיו, קנה שור ושקטו, ועשה סעודה גדולה לכל הצבור. הם קראו כל הלילה תהלים, ונחד עם בנו היה הולך להשתטח בכל יום על קבר הצדיק, חוץ מיום השבת. בכל יום היו קוראים תהלים, וסרים למען הפלאים ששקרבת הקבר, והיה האב שם ממי הפענו על עין בנו. ביום השביעי, מצאו שם חפושית. האב, מתוך אמונה תמימה, לקח את החפושית והעבירה על עין בנו כמה פעמים. לאחר מכן שאל את בנו אם הוא עדיין מרגיש כאבים, והבן השיב: 'לא'.

הם נשארו אותו היום בתעיו, אולם מאחר שהבן התרפא וכבר לא היה לו שום כאב, חזרו הם למחרת ששים ושמיים, וברוך רופא חולים. זהו שאמרו הנביא: 'דרכיו ראיתי וארפאהו!'

התודה והברכה לר' דוד תעשה הי"ו על ניקוד הסיפור והגהתו.

בחג הסכות נצטיינו 'ושמחת בחגה', הרי ששמחה זו חובה ומצוה היא. בתימן היתה זו שמחת כל - פמתואר בספר 'מצפונות יהודי תימן', קבר בשעת ההקנות לקיים המצות, וכמוכן שבפעם קיימו. כל עקרת בית פותחת בהקנותיה לקראת החג שבועים קודם לו. דאגתה נתונה בראש ובראשונה - כמוכן, לקמח לבן ונקי, שיהיה בידה ללוש ולאפות ממנו לחם, יום יום לכל אריותה, כדי שהפת תהיה חמה וטריה. ואם פו, ראשית מעשיה, להכין מלאי מתאים של חטה, לקררה מפסלת גרגרי אבנים וצמחים שוטים, לטחנה, לנפותה, ולהצניעה בכלים לימי החג.

ואף זו מדאגתה, לזרז את הפעל שיקנה מבעוד מועד עצי הסקה מבתרים - משא של שנים שלשה גמלים, ושיזמין פועל לבקועם ולחתוכם כפי הנצרך לתגוריה. פו קלולה בתפקידיה, תפנית בגדי חג חדשים לבני הבית. במוצאי יום הספורים, מתחילים הגברים בבניית הסכות - לפנות את הפתח בתקרה מן המחצלות הפרושות עליו, ולהניח תמונתו סכה טרי.

המעשה שלהלן, כמספר בתולדות רבי שלום שבזי, היה בין יום הספורים לסכות, ימים שקל יהודי בתימן טורח להשיג לו את ארבעת המינים לחג הסכות. אותה שנה, הערבים שהיו מספקים את ארבעת המינים, לא הביאו ערבה למכור ליהודים. הבחור שלום ענאמי, שראה ששכר הגיע ערב סכות והערבים עדיין לא הביאו ערבה, החליט לךאוג הוא בעצמו להשיג ערבה.

היה שם נחל, במרחק שני תחומי שבת, שהיו גדלים על גדותיו עצי ערבה. מן הנחל הגה היו רק משקים את השדות, אבל אסור היה להמצא לידו באותו המקום בו היתה ערבה, פי הוא מקום סכנה, וכבר הסתכנו הרבה במקום הזה, ולכן לא היה שום אדם מעז להמצא שם, גם אם אינו לוקח משם פלום.

אולם, פינו ששכר הגיע ערב סכות ועדיין אין ערבה, התנדבו שלום הנזקר עם עוד

רבי משומר צובירי זצ"ל

הגאון רבי משומר צובירי זצ"ל

לרגל יום השנה הראשון להסתלקותו של האי גאון וצדיק, מתפרסמת יריעה מקיפה (המבוססת על מאמרו של הרב מרדכי כהן) אודות תולדות חייו והליכותיו בקודש • שקידתו והתמדתו, קשריו עם גדולי ישראל * כהונתו כרבה של גן יבנה במשך כשישים שנה • וגם: תיאור מיוחד מן העיתונות בהיותו רב צעיר

הרב היה מחובר לבני הישוב בכל נפשו, הכירם מקרוב ומסר את נפשו למענם בכל עת. בשעתו היה בודק את גבולות העירוב והיה הולך ברגלו בכל יום שישי לוודא שאין תקלה, וכשהיה צריך לתקן, היה הוא בעצמו מסיר את החליפה, מפשיל את שרוליו ומתקן את העירוב. עמד בפרץ וגדר גדרות בישוב בנושא הקדושה והצניעות, והיה מחזק בעניין מקוואות הטהרה, כך גם בנושא הכשרות הייתה לו עינא פקיא והיה בקשר מתמיד עם הרבנות בכל עניין וחיוזק הדת בישוב. מעשי הצדקה והחסד שעשה בסתר היו לשם שמיים טהורה, רגישות מיוחדת לכבוד הזולת הייתה בו, הקו המוביל שלו היה לקרב בין כל שכבות הציבור.

בשנת ה'תש"ם נפגש עם הגר"ש בעדני שליט"א ולהבחיל"ח הרה"צ רבי משה פרוז זצ"ל, ובברכתם ועצתם ייסד כולל אברכים בגן יבנה, אשר אליו היו מגיעים אברכים מידי יום ביומו בהסעה מסודרת, וכך דאג שיפצו את אור התורה ביישוב. במשך שנים זכה להיכרות ולקרבה מיוחדת עם הגר"ע יוסף זצ"ל, עוד כשהיה רב ראשי בתל אביב, והוא היה מחבבו והשתתף בשמחות של ילדיו הראשונים מתוך הערכה כלפיו. כך זכה לעמוד בראש המפעל הרוחני 'משכן שילה' הנודע בעיקר בזכות העלון המפואר המלא בתורה, הלכה ומוסר מכל גדולי ישראל, ברמה גבוהה ביותר.

❧ 'אינך יכול שלא להתפעל' ❧

כך תוארו פעליו הרבים של רבי משומר צובירי זצ"ל בכתבה שהתפרסמה בעיתונות הכללית בכ"ט אלול תשכ"ט, תחת הכותרת 'חיי דת תוססים בגן יבנה':

ביתו של הרב הראשי בגן יבנה מוכר לכל ילד במושבה ... 'עד אשר נזכה לבית של ממש [למועצה דתית],

ענייני הבית על כתפיה ודאגה לו בכל נימיו נפשה עד ערוב ימיו, כדי שיוכל לעסוק בתורה כאוות נפשו הטהורה. סיפרה הרבנית תליט"א: 'הרב היה נוסע ביום ראשון בבוקר ללמוד בכולל ברמת גן (כי לא היה אז כולל בגן יבנה) ורק ביום שישי בבוקר היה חוזר לביתו. העניות אז הייתה ממש קשה, היינו מחלקים עגבנייה אחת לחמש נפשות! אך הכול היה שווה בשביל שאבא ימשיך ללמוד ולהתעלות בתורה'.

באותן שנים זכה לקרבה מיוחדת אצל גדולי ישראל, כמו הגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל ראש ישיבת קרלין, הגאון המקובל הדיין רבי יואל קלופט זצ"ל והדיין הגאון רבי זבולון גרז זצ"ל אב"ד רחובות, אשר ראו בו שעתיד הוא לגדולות. ואכן, שנים ספורות לאחר מכן, הציבור בגן יבנה פנו אליו שיקבל עליו את תפקיד הרבנות, ואף הגישו בקשה מיוחדת לשם כך לרבנות הראשית. כל נושאי היהדות וההלכה היו מונחים אצלו בצורה ברורה ובזיכרון נפלא, וכשנבחר ברבנות הבוחנים התפעלו מאוד מהיקף ידיעותיו ועוצם בקיאותו וסמכו ידיהם עליו.

❧ מרא דאתרא ❧

בשנת תש"ך נבחר לכהן ברבנות עד שארית ימיו - במשך שישים שנה (!). הרב מילא תפקיד זה באמונה ובמסירות, ויחד עם זאת דאג להזריח את אור התורה על ידי שיעורי תורה שהיה מוסר בעצמו תמיד כסדרן, נוסף לדאגתו לכל ענייני חיוזק וביצור הדת, כשרות וטהרה בעיר.

בחכמתו העדינה ובצניעותו, בדרכי נועם ובאווירה טובה ידע את הדרך העולה במסילה, לקרב את בני הישוב שישתתפו בתפילות ובשיעורי תורה בבתי הכנסת, כשהוא עצמו היה מכתת רגליו מבית כנסת למשנהו כדי לקרב ולהביא את דבר ה'.

❧ מסלול של עלייה ❧

הגאון רבי משומר צובירי זצ"ל נולד לפני כשמונים שנה במחוז שרעב שבתימן להוריו שהיו יראים ועובדי ה', אשר השרישו בילדיהם את האהבה לתורה ולתלמידי חכמים, וזכו לעלות לארץ הקודש. בתחילה התיישבו במעברת בית ליד ולאחר זמן עברו לגן יבנה, וגם שם חיו במעברה בתנאים לא תנאים, אך שמחה הייתה למשפחה כי זכו לחונן את עפרה של ארץ ישראל.

אביו דאג לחינוכם התורני של הילדים גם כשלא הייתה מסגרת מתאימה. בשנת ה'תשי"א הגיע פעיל מיוצאי תימן ופנה לאביו של הרב זצ"ל, לרשום את הילדים לישיבת 'פורת יוסף' שהוקמה אז ברחובות, על שמו של הגאון רבי יוסף יוזל הורוויץ זצ"ל - הסבא מנובהרדוק, אותה הקים הגאון רבי אליהו מאיר קובנר זצ"ל בשליחותו של מרן החזון איש זצ"ל. בתקופה זו הגיעו לישיבה ילדי עולים רבים, ובה קיבלו את חינוכם התורני שחרץ את עתידם. כמובן שהוריו של הבן משומר שמחו מאד, ומיד הכינו עבורו תיק קטן ובו מעט בגדים ושלוחוהו לישיבה.

הילד משומר צובירי בלט בשמו משאר הילדים, הגרא"מ קובנר זצ"ל הביע את הסתקרנותו מנין לשם זה 'משומר', והוא ענה לו שהוא מפני שנולד בליל חג שבועות, והיות שמנהג ישראל להיות נעורים וללמוד

❧ תורה בלילה זה, נקרא 'משומר'.

כך החל את חייו הצעירות במסלול של עלייה ושקידה בתורה מתוך מסירות נפש של ממש בישיבה. לימים סיפר הרב זצ"ל על אותם ימים קשים שהעניות הייתה ניכרת מכל פינה, עד כדי שפרוסת לחם אחת עם מרגרינה הייתה נחשבת למעדן מלכים... 'אבל היינו מתענגים על לימוד הגמרא גם מתוך תחושת רעב, היינו ישנים בצפיפות כמה תלמידים במיטה אחת. אבל למרות כל זאת - זה לא הפריע מרוב ההשתוקקות והרצון העז ללימוד התורה!'

בלילה אחרי הסדר השלישי לא היה מה לאכול, וכך היה הרב משומר נשאר שוקד על תלמודו עד השעות המאוחרות של הלילה, ובבוקר למחרת היה ניצב על מקומו לתפילה בבית המדרש בין הראשונים. גם בערוב ימיו, יעידו בני ביתו, שכשעלו על יצועם, הרב היה עדיין עם הגמרא או השולחן ערוך על הסטנדר, שקוע בלימודו. וכשקמו בבוקר ראו את אותו המראה, הרב יושב על הסטנדר ולומד לפני התפילה, כאילו לא הלך לישון כלל.

❧ האישי מקדש ❧

כשהגיע לפרק האיש מקדש נשא את רעייתו הרבנית תליט"א לבית משפחת שרעבי, הניכת סמיני הרב וולף בבני ברק, אשר לקחה על עצמה מתוך מסירות נפש את כל

עם הראש"ל הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל

כרב צעיר

כנסת מרכזי שצריך לעלות כמאה אלף לירות. עד כה הצליחו לגייס רק עשרים אלף לירות בלבד, 'ועל הסכום הנותר יצטרכו לעמול קשות' - אומר הרב צובירי...

ביוזמת משרד הדתות נערכה בגן יבנה בדיקת תפילין ומזוזות. באחת החנויות במושבה גילה הרב מזוזות שאינן אלא נייר מצולם. מובן שנגקטו כל הצעדים הדרושים ובעל החנות נתן הבטחה להיזהר מכך להבא.

אשכבתיה דרבי

בשנים האחרונות חלה הידרדרות במצב בריאותו. בתקופה האחרונה נחלש יותר, ובשבת קודש פרשת בראשית ה'תש"פ השיב בביתו את נשמתו הטהורה לבוראה, לקול זעקת 'שמע ישראל' של בני משפחתו. הניח אחריו דור ישרים מפואר זרע ברך ה', את רעייתו הרבנית תבלחט"א, בניו, בנותיו, חתניו, נכדיו ניניו, ובני ניניו ההולכים בדרך התורה והמצוות ומרביצים תורה ויראה בדרכו.

לקראת מוצאי שבת התפשטה הידיעה המרה על פטירתו. רבים התעטפו באבל ויגון על סילוקו של המרא דאתרא, דמות מיוחדת מלאה תורה, ענווה ופשטות אשר כל ימיו דאג להאדיר כבוד שמים ולהעמיד את הדת על תילה. קהל רב השתתף במסע הלוויה שהחל מביתו בראשות תלמידי חכמים, מוקירי זכרו ובני משפחתו, שנשאו דברי הספד והתעוררות נרגשים.

כך הספידו הגאון רבי שלום צדוק שליט"א, רבה של בני עייש: 'בוכים ומבכים אנו על האי גברא רבא ויקרא, איש האשכולות, שייף עייל שייף נפיק, וגרים באורייתא תדירא, אשר זכינו ליהנות מאורו דרך

משמש חדר זה את כל עניני הרבנות והמועצה הדתית', אומר הרב צובירי ומצביע על חדר בתוך ביתו הפרטי, העמוס בתיקים, ניירות, ספריה וכל הקשור למשרדי הרבנות.

הרב משומר צובירי, איש הליכות וגדול בתורה, נושא זה שנים רבות את נטל הרבנות ועניני הדת על שכמו.

בראותך את הנעשה במושבה אינך יכול שלא להתפעל ממרצו וכושרו של הרב הצעיר בן תימן, המשמש בקודש זה תשע שנים.

תחילה היתה בגן יבנה מועצה דתית ללא רבנים, ומסתבר שפעולותיה היו דלות ומצומצמות. משנבחרו שני הרבנים, הרב משומר צובירי והרב יוסף ויינר, הוחל בהקמה ושיפוץ בתי כנסת, קביעת שעורי תורה וזמני תפילה. עתה קיימים בגן יבנה 12 בתי כנסת לעדות השונות ובכולן משתדל הרב צובירי לדרוש בפני הציבור...

מפעל נאה הקים הרב צובירי לנערי המקום - שיעורים תורניים קבועים בשעות אחר הצהריים בבית הכנסת שבמרכז. בדעת הרב לפתח ולהרחיב מסגרת זו.

נוסף לשנים עשר בתי הכנסת הקיימים בגן יבנה, מתכוננים הרבנים ואנשי המועצה הדתית להקים בית

שיעורים רבים בעירו ובסביבה, זכיתי להכירו מקרוב, היה מזמין רבנים מכל חלקי הארץ לחזק את בני קהילתו, בניו וחתניו כולם בני תורה ומלמדים תורה ברבים. דמות מיוחדת במינה, נדיר באישיות הנפלאה, עם ישראל איבד היום איש תורה מובהק שהרביץ תורה.

על כל אלה דאג להפיץ עלון שכולו דברי תורה באופן תמידי, ובו דברי גדולי הרבנים בארץ, גם דאג לפרסם את גדולי הרבנים הספרדים שבדורות האחרונים למען ילמדו בני הדור הצעיר עליהם ועל מפעלם.

חבל על דאבדין ולא משתכחין, אנשי אמונה אבדו באים בכח מעשיהם, גיבורים לעמוד בפרץ דוחים את הגזירות. לן יאות למבכי, לן יאות למספד!

הרבנים קראו לציבור להתעורר, בבחינת 'זהחי יתן אל ליבוי', ללמוד ממעשיו ומדרכיו בעבודת ה', להתחזק יותר ולהרבות בתורה ובמעשים טובים. בתום מסכת ההספדים, ולאחר אמירת הקדיש יצא מסע הלוויה בחצות לילה, כשהמונים מלוים את דרכו האחרונה של רבם הנערץ. כך נחתמו פרקי חייו של דמות מיוחדת שהיתה סמל של ענוה וצניעות המלאה בתורה ובעבודת ד', מצוות ומעשים טובים המלווים אותו בכתר שם טוב לעולם שכולו טוב.

מסע הלוויה

מחברים ומתחברים!

מעוניין להיות שגריר שלנו, ולהפיץ עלונים באזור מגוריך? לפרטים ניתן לפנות למערכת:

במייל: HB0548410475@gmail.com טל: 054-8410475

קרון ש"י

הקדש ע"ש שלמה ויהודית תעשה ז"ל

הקרון הוקמה על ידם להנצחתם ולמטרות צדקה, למען שדרוג מחלקות ילדים בבתי חולים, לפיתוח מוסדות לילדים בסיכון, ועבור חגיגות בר מצוה לילדים ממשפחות מצוקה.

המרכז לארבעת המינים

לרגל המצב, התארגנה השנה מכירת סטים מובחרים של ארבעת המינים בהכשרים מהודרים עם שירות משלוחים עד הבית (במרכז הארץ)

סט כשר לברכה - 90 ₪

סט מהודר - 110 ₪

סט מהודר א' - 130 ₪

מגוון קישוטים לסוכה במחירים מיוחדים.

להזמנות: 053-4437371

ניתן להשאיר הודעה עם פרטים. משלוחים חינם מ"צ סטימס!

